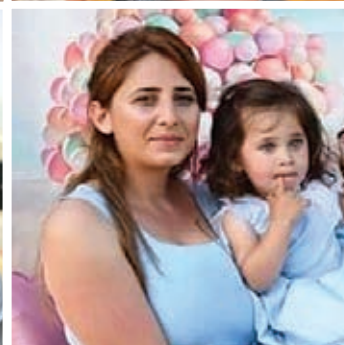
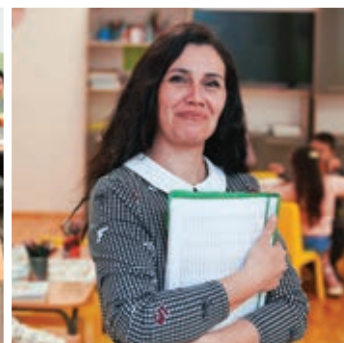

Лични истории на извоюван с усилия успех

на участници от инициатива
„Учител в моята общност“ на
Фондация „Тръст за социална
алтернатива“

Съдържание

Лични истории на извоюван с усилия успех	04
За „Учител в моята общност“ (УМО)	05
Към какво се стреми нашата инициатива?	06
Как се опитваме да постигнем всичко това?	07
Основни постижения и въздействие	08
Предизвикателства и научени уроци	09
Нашите истории на успеха	10
Мисията – възможна	11
Десислава Димитрова	
Как една детска мечта се превръща в реалност?	14
Мариела Димитрова	
Няма невъзможни неща	16
Галя Борисова	
За привилегията и отговорността да си учител	18
Вероника Методиева	
Не се отказвай!	20
Елена Димитрова	
Успехът е да помагаш на други да успеят	22
Фатме Ахмед	
Силата, вдъхновението и опората на семейството по пътя към висшето образование	24
Петя Димитрова	
Щастливо пропуснатият полет за Прага	27
Тошка Венциславова	
Защо искам да стана учител	30
Нина Иванова	
За мечтите и големите хора	32
Паола Миткова	
Никога не се отказвай от битката към успеха	34
Рая Симеонова	
Видео истории	37
Поглед отвътре: Как директорите и менторите виждат промяната	38

Лични истории на извоюван с усилия успех

на участници от инициатива „Учител в моята общност“ на Фондация „Тръст за социална алтернатива“

Тръст за социална алтернатива (ТСА) е фондация, посветена на подобряване на достъпа до качествено образование, заетост и икономически възможности за уязвими общности в България. Организацията работи активно за намаляване на бедността и социалната изолация, като насърчава политики и инициативи, които водят до дългосрочна и устойчива промяна.

Основен фокус на ТСА е създаването на равни възможности за ромската общност, която често се сблъсква с образователни и икономически бариери. Чрез програми за финансова подкрепа, наставничество, застъпничество и сътрудничество с институции, ТСА работи за изграждането на по-справедлива и приобщаваща среда, в която всеки има шанс за успех, независимо от произхода си.

Вярваме, че всяко дете заслужава да учи в среда, която го разбира, подкрепя и вдъхновява. **„Учител в моята общност“** е инициатива, насочена към изграждане на устойчива положителна промяна в образователната система чрез подкрепа на представители от уязвими общности да станат учители и специалисти в детски градини и училища. Нашата мисия е да предоставим възможности за образование и професионално развитие, като в същото време създаваме силни ролеви модели за ромските деца.

Представяме си бъдеще, в което културното многообразие в училищата е естествена и ценна част от учебния процес, а ромските деца виждат своето бъдеще в лицата на вдъхновяващи преподаватели от тяхната общност. Чрез насърчаване на местни специалисти в образованието ние укрепваме доверието в институциите, засилваме връзките между училищата/детските градини и семействата, и допринасяме за дългосрочната икономическа устойчивост на общностите. Инвестирайки в бъдещите учители, инвестираме в едно поколение от уверени, вдъхновени и успешни млади хора, които ще бъдат движещата сила на своите общности.

Призоваваме всички, които споделят нашата визия, да се присъединят към нас – като партньори, застъпници или вдъхновители. Защото всяка успешна история започва с една подадена ръка.

Тази книжка е посветена на вдъхновяващите истории на млади роми, които с много усилия, упоритост и подкрепа са поели по пътя към учителската професия. Вярваме, че образованието е не просто личен успех, а и ключът към изграждането на по-справедливо общество, в което всяко дете има шанс за по-добро бъдеще.

Тази книжка е за всички, които вярват в силата на образованието – за политици, които могат да създадат устойчиви механизми за подкрепа; за дарители и организации, които инвестират в промяната; за училища и университети, които градят бъдещето; и за младите роми, които мечтаят и се борят да станат учители.

За „Учител в моята общност“ (УМО)

За ромските деца в предучилищна възраст липсата на учители, които споделят културния и социалния им опит затруднява изграждането на самоувереност и доверие в системата, и се отразява на ангажираността на децата и мотивацията им за учене.

Нашата инициатива „Учител в моята общност“ адресира този проблем, като насърчава и подкрепя млади хора от уязвими общности да се реализират като учители. Това улеснява адаптацията на децата в образователната система и повишава доверието на родителите в училищата и детските градини. Освен това, наемането на специалисти от самите местни общности води до по-добра икономическа устойчивост и социална интеграция.

Редица международни проучванията стигат до извода, че културното многообразие сред учителите има положително въздействие върху успеха на учениците, и особено върху учениците от уязвими общности. УМО е израз на увереността ни, че учителите от ромски произход имат уникалната възможност да вдъхновяват и подкрепят ромските деца по начин, който никой друг не би могъл. Изследванията показват още, че учениците от уязвими общности са по-склонни да останат в училище, да постигат по-високи академични успехи и да се стремят към висше образование, когато имат учители, които разбират техните предизвикателства и вярват в техния потенциал. Затова УМО работи целенасочено за увеличаване на броя на ромските преподаватели, за да гарантира, че всяко ромско дете има силен, вдъхновяващ ролеви модел, който да го насочи към академичен и личен успех от най-ранна възраст.

Идеята за УМО се роди през 2017 г. по време на фокус групови дискусии с директори на детски градини, които споделиха с нас колко им е

трудно да ангажират ромските родители към образователната система. Една директорка коментира, че ако имаше повече учители от ромски произход, тогава щеше има и повече ромски деца в градините – предизвикателство, което приехме насериозно.

Първата пилотна кохорта от четири участници в УМО дойде през 2018 г. в сътрудничество със сдружение „Нов път“, с. Хайредин. Спаска Михайлова, движеща сила в сдружението, бивш детски учител, заместник-кмет и заместник-министър, е наш ключов партньор както в дизайна, така и в реализацията от самото начало. От 2019 г. до 2023 г. инициативата ни се разшири, като към днешна дата в нея са ни партнирали още 12 организации: Сдружение „Знание“, Клуб на нестопанските организации – Търговище, Сдружение „Болни от астма“, Младежка фондация „Арете“, Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“, Фондация „Здраве и социално развитие“, Сдружение „Съучастие“, МИГ Тунджа, Национално сдружение за социални дейности, обучение и образование, Сдружение с обществено полезна дейност „СТАРС“, Сдружение „Асоциация Интегро“, и Сдружение „Ромска академия за култура и образование“. За отдадеността и усилията, които положили през годините професионалистите от тези организации, свидетелстват историите на следващите страници.

Неотменен партньор на ТСА в изпълнението на УМО още от пилотните проекти е и Студентско общество за развитие на междуетнически диалог (СОРМД). Дълбоките познания на СОРМД за процесите на кандидатстване и дипломиране, както и опитът им в подбора на мотивирани кандидати, имат значим принос за крайния успех на всеки участник в УМО.

Към какво се стреми нашата инициатива?

Нашият подход се основава на дълбокото убеждение, че когато децата се обучават от учители, които разбират техния социален и културен свят, те се чувстват по-сигурни, по-мотивирани и по-уверени в своя потенциал.

Сигурност, разбиране и намаляване на стреса

Изграждането на силна връзка между учител и дете е от решаващо значение за детското развитие. Учителите, които споделят културния произход на своите ученици, по-добре разчитат техните емоции, поведение и нужди. Те са по-малко склонни да реагират с раздразнение или дистанцираност, и вместо това създават топла и подкрепяща среда. Това намалява стреса и тревожността при децата, и ги насърчава да изследват света около себе си с увереност.

По-ефективно узене чрез културна връзка

Когато учителят познава социалните конструкции и езиковите особености на своите възпитаници, той може по-точно да адаптира учебния процес към тяхната индивидуална зона на проксимално развитие. Това означава, че материалът не е нито прекалено труден, нито прекалено лесен – той е точно в зоната, в която детето може да се справи с подкрепа, но развивайки способностите си същевременно. Така ученето става по-достъпно, а децата – по-любознателни и активни в занималнята и класната стая.

Възхновение и по-високи очаквания

Учителите от ромски произход не само подкрепят децата академично, но и им дават положителен пример за подражание. Те поставят по-високи очаквания, насърчават амбицията и ангажират децата в процеса на учене. В резултат, децата са по-мотивирани, влагат повече усилия и започват да вярват в собствените си възможности.

Пряко въздействие върху родителите и общността

Когато родителите виждат, че учителят е член на тяхната общност, те започват да възприемат образованието като по-достъпно и значимо за бъдещето на децата си. Те са по-склонни да се включат активно в учебния процес, което допълнително повишава мотивацията на детето. Родители – връстници на участниците в УМО дори споделят, че самите те чувстват прилив на мотивация за собственото си развитие.

Дългосрочни резултати

Всички тези фактори създават един устойчив цикъл на успех – децата, които се чувстват разбрани и подкрепени, стават по-любознателни, учат по-ефективно и развиват по-висока самооценка. Повишената мотивация ги кара да си поставят по-високи цели, а техните усилия водят до академични постижения и по-добри житейски възможности. С времето този модел не само подобрява индивидуалните съдби, но и допринася за положителна промяна в цялата общност.

Как се опитваме да постигнем всичко това?

Подкрепа за професионално развитие

Проектът започва с осигуряване на подкрепа за участниците още в процеса на подготовка за и явяване на кандидатстудентски изпити, както и при записването в университет в педагогически и сходни специалности. Това включва дейности като осигуряване на допълнителни уроци, покриване на разходи за кандидатстване и записване, менторство за избор на специалност и университет, и помощ при изготвяне на документи.

По време на следването си, участниците получават финансова подкрепа в две направления: всички разходи, свързани със следването (такси, учебници, транспорт, и др.), им се покриват; в допълнение, студенти с много добър успех получават и семестриална стипендия.

В допълнение на висшето образование, което преследват, студентите се включват и в обучения, които ТСА организира за тях на теми от значимост за всички детски учители, работещи с уязвими общности.

Практическо обущение и ангажираност в общността

Всяка година от следването си, участниците в УМО получават и възможност за професионален стаж в детска градина. По този начин те активно се ангажират с общността, като работят с деца и родители.

Тези дейности създават устойчиви връзки между участниците и тяхната общност, а също така им предоставят реални практики и ценен опит. Немалко от участниците в УМО започват работа в детските градини, в които стажуват – първо на временни или по-ниски длъжности, а след дипломирането си – като учители.

Подкрепа за лично развитие

Един от най-важните елементи на подкрепа, която участниците в УМО получават, е наставничество от страна на организациите по всякакви теми, от това, как да се държат на работното място и как да си напишат автобиография до това, как да подадат документи и какви фактори да вземат предвид при вземане на решения за избор на специалност, за прекъсване на следване, за специализации, и т.н. С израстването на участниците, наставничеството се превръща в менторство, а моралната подкрепа за тях остава и след дипломирането им.

Основни постижения и въздействие

Инициативата „Учител в моята общност“ вече осма година работи целенасочено за подкрепа на младите роми по пътя им към образованието и професионалното развитие. Всеки нов участник в програмата допринася не само за своето лично израстване, но и за положителната промяна в своята общност, като разширява хоризонтите пред децата, които виждат в него пример за подражание.

Достъпът до висше образование за ромските общности продължава да бъде свързан с множество предизвикателства – социална и икономическа неравнопоставеност, ограничен достъп до качествени образователни ресурси, културни и езикови бариери. Към тези трудности се добавят и стереотипите и дискриминацията, които често възпрепятстват образователната интеграция на ромските младежи в университетска среда. Въпреки тези обстоятелства, нашата инициатива успява да създаде ефективни механизми за подкрепа и да построи път там, където доскоро не е имало дори пътечка.

Резултати от програмата (2018 – го момента)

Общо участници в кандидатстудентския подбор	93
Приети във висше образование	68
Започнали обучение във висше учебно заведение, <u>от тях</u> :	66
• Отпаднали преди завършване	25
• Учещи към момента	28
• Завършили висше образование	13

От началото си през 2018 г. досега, програмата е привлякла 93 младежи, които са участвали в кандидатстудентския подбор. Съществен успех за нас е, че 66 от тях успяха да започнат висшето си образование – стъпка, която за мнозина е първа в семейството им. Често пъти тези млади хора поставят основите на нова традиция в своите общности, където висшето образование постепенно се утвърждава като достъпна възможност за професионално развитие.

Особено насърчителен е фактът, че 72% от успешно преминалите кандидатстудентския етап участници са завършили висшето си образование или продължават да учат с ясна професионална цел.

Най-значимият резултат от програмата са 12-те випускници, които вече работят като учители, заедно с още един, който практикува като логопед. Към тях се присъединяват 8 души, заемащи други позиции в образователната система до дипломирането си – помощник-учители, образователни медиатори и помощник-възпитатели. Не по-малко важен е приносът на останалите 7 участници, работещи като социални работници, здравни медиатори и други специалисти, служещи като ролеви модели за своите общности.

Всеки от тези професионалисти допринася за значима промяна – в опита на децата, които виждат в своя учител някой, който разбира техния културен и социален контекст; в нагласите на родителите, които развиват по-голямо доверие към образователните институции; и в самите общности, които постепенно изграждат по-позитивно отношение към образованието като път за личностно и професионално развитие.

Предизвикателства и наузени уроци

По време на изпълнението на инициативата **„Учител в моята общност“** срещнахме редица предизвикателства, които ни показаха колко е важно да бъдем гъвкави, упорити и ангажирани в подкрепата на младите учители.

Събраните от нас данни показват, че 28% от кандидатите не успяват да преминат през приемните изпити за университет. Други 28% срещат различни житейски трудности, които ги принуждават да прекъснат образованието си, като най-критична се оказва втората година на обучение, когато 10 души от програмата са взели решение да се откажат. Тези цифри отразяват реалните препятствия пред младежите от ромски произход, които представляват едва около 1% от студентите във висшето образование в България.

Икономическите трудности се оказаха една от най-сериозните бариери пред участниците. За мнозина образованието беше ежедневна битка – някои трябваше да избират между присъствие на лекции или работа, защото всеки пропуснат работен ден означаваше загуба на доход. Често те се грижеха за възрастни или болни роднини, по-малки братя и сестри, което ограничаваше времето и възможностите им за учене. В такива моменти финансовата и менторската подкрепа, които предоставяхме, имаха решаващо значение – не само за завършването на обучението им, но и за увереността им, че не са сами в този път.

В някои общности натискът за ранни бракове продължава да бъде предизвикателство, особено за младите жени. След встъпване в

брак приоритетите на някои от нашите студенти очаквано се променяха. Тук работихме активно с родители и местни лидери, за да покажем, че една млада жена може да бъде и успешен професионалист, и подкрепяща фигура в семейството си.

Друг ключов фактор беше икономическата миграция. В търсене на по-добър живот много семейства бяха подтикнати да се преместят в чужбина, започвайки високозаплатен нискоквалифициран труд, което прекъсваше обучението им, но осигуряваше стабилност за много от техните близки.

Дори за онези, които успешно преминаха през обучението си, предизвикателствата не приключваха. Първите стъпки в професията се оказаха трудни за някои от младите учители, които се сблъскаха със стереотипи и липса на подкрепа на работното си място. Срещаха предизвикателства в интегрирането в колективи, където понякога имаше неразбиране или предразсъдъци към тяхната роля като учители от ромски произход.

Всички тези предизвикателства ни мотивираха да изградим силна подкрепяща мрежа – ментори, преподаватели, работодатели и местни общности. Разработихме стратегии за мотивация и задържане на участниците: персонализирана подкрепа, професионални обучения, менторство, стипендии и индивидуални консултации. Работихме и с родителите, за да им покажем дългосрочните ползи от учителската професия. Въпреки трудностите, програмата успя да създаде стабилна група от млади, вдъхновени учители, които не само промениха своя собствен живот, но и се превърнаха в ролеви модели за малките си възпитаници.

Нашите истории на успеха

От мечта до реалност:
Истории за упоритост и успех

Мисията – възможна

Десислава Димитрова, град Червен Бряг

„Единственият човек, който е писано да бъдеш, е човекът, който ти решиш да бъдеш.“

Ралф Уалдо Емерсън

Да станеш студент - за едни това е лесно като детска игра, а за други - мисия невъзможна. Настоящият разказ не е за типичните пренивявания на един бъдещ студент, а е моята лична история в светлината на тревогите, които вероятно пренивява всеки млад представител на ромската общност по стръмните улици към висшето учебно заведение.

Казвам се Десислава Димитрова, на 20 години съм и живея в Червен Бряг. От тази есен започва следването ми по специалност „Предучилищна и начална педагогика“ във Великотърновския университет. Пътят до първото стъпало на висшето образование не беше никак лек. Но бях решена да успея. Още от малка бях прилежна и старателна в училище, а след занятията си играех на учител, имитирайки преподавателите си. Да наблюдавам на уроците винаги ми е харесвало повече от детските забавления навън за разлика от съучениците, които се чудеха на ентузиазма ми. През лятото обичах да прочитам всичко от задължителния списък, който ни раздаваха в края на учебната година. Спомням си, че „Пипи дългото чорапче“ беше първата ми любима книга. И може би точно като нея се опитах да превърна детството си в щастливо, независимо от всичко.

Семейството ми е от ромски произход. Имам по-малък брат, разликата помежду ни е пет години. Детството ми беше неспокойно и подтиснато. Живеехме на квартира, а баща ни ежедневно употребяваше алкохол и проявяваше агресия към майка ни. Усещах, че нещата в моето семейство не са нормални и единствената ми утеха беше да залягам над уроците. Изнемогахме, а средствата за препитание от ден на ден като че ли ставаха все по-оскъдни. Бях на 13 години когато затънал в дългове баща ми реши да замине в чужбина. С това приключи и връзката с него, тъй като той не ни потърси повече. Майка ми, в чието лице виждам един изключително силен човек, реши да се приберем при родителите ѝ на село, тъй като не можеше да се справи сама и без работа. Баба и дядо отвориха не само вратите, но и сърцата си за нас. Те поеха разходите по отглеждането ни, макар че само дядо ми работеше. Беше ни много трудно да живеем петима с една минимална заплата, но с любов и разбирателство в дома успяхме да се справим и с ежедневните трудности. След дълго търсене, майка ми започна работа в шивашко предприятие, въпреки че има средно икономическо образование. За нея беше огромна радост, че вече може да ни помага и финансово. Бях си поставила за цел да завърша средното си образование с много добър успех. Искях да превърна горчивината, която остави баща ми, в мотивация. Напук на всичко преживяно реших, че моят живот ще бъде по-различен и ще съм достоен човек.

Като момиче от ромското малцинство мога да споделя, че съм се сблъсквала с неприемственост от представители на българската общност. Налагаше се да се боря усърдно за доверието и уважението на преподавателите и съучениците си. Още в началното училище осъзнах предимството, което се дава на българските деца над ромските, но с много труд и постоянство успях да се докажа като равна на тях и да завърша основното си образование с успех 5.84. В гимназията избрах профил с интензивно изучаване на английски език. Отново се срещам с предразсъдъците към децата от моя етнос, но бях решена да упорствам и да променя негативното отношение на околните. Искях равнопоставеност и се борех да я получа. Още през първия срок на учебната година в новата среда се наложих като една от най-способните ученички и получавах отлични оценки. Започнах да ходя на олимпиади, стремях се към успех за стипендия и исках да ме оценяват заради това, което знам. Майка ми се гордееше с мен и дори за миг не съм си позволявала да я разочаровам.

Завърших средното си образование с успех 5.40. За да продължа да уча, за издръжката ми бяха необходими средства, с каквито семейството ми не разполагаше. Въпреки това не се разделих с мечтата си да бъда детски учител някой ден. Потърсих работа, но никъде не давах шанс на неопитен млад човек, особено от ромски произход. Нямах възможността да се запиша в университета със съвипускниците ми, но тази година (бел.ред. - 2019-та) успях с помощта на Сдружение „Знание“ в Ловеч и една програма на Фондация „Тръст за социална алтернатива“ за подпомагане на млади ромски педагози, за чието съществуване по-рано не знаех. Изключително съм им признателна. Точно когато бях изгубила надежда, че ще имам шанс да се развивам професионално, мои близки ме предложиха за одобрение от фондацията. Успешната селекция беше благодарение на добрия успех в дипломата ми за средно образование. Двете неправителствени организации ми помогнаха не само с насоки, съвети и разясняване на кандидат-студентския процес, но ще ми дадат рамо и със семестриалните таксите. За семейството ми този успех е истинско чудо и неизразимо сдмуищастие. Впечатлена съм от отзивчивостта на служителите във Великотърновския университет. Подаването на документите стана с лекота. Процесът на кандидатстване е изключително опростен, а при възникнал проблем администрацията на учебното заведение се отзовава на момента. Трудното всъщност беше очакването на

класирането, но вълнението в деня на приемането е несравнимо преживяване. Смятам, че да бъдеш детски учител е не просто професия, а призвание. Когато завърша, ще бъда в състояние да раздам пламъка си на много талантливи и умни деца, които може би сега живеят в безнадеждност, и тази мисъл ми дава още по-голям стимул да завърша с отличие висшето си образование.

Често кандидат-студентите, особено младежите от ромски произход, са неориентирани, неуверени и плахи. По време на кампанията се притеснявах дали ще бъда приета в новата среда като равнопоставена и доколко ще бъде оценена според качествата си.

Но приемствеността към ромската общност ще придобие реални измерения само ако започнем да се образуваме. Както недоимъка, липсата на амбиция и недобрата информираност за възможностите пред нас, така и ранните бракове при ромите са сериозен културен проблем за социалното ни израстване. Имаш съученички, които напуснаха училище на 16 години и се омъжиха, а сега съжаляват за пропилените шансове да се развият професионално.

Движещ фактор за осъществяването на моята мечта е подкрепата от ТСА, Сдружение „Знание“ и НПО „Студентско общество за развитие на междуетническия диалог“. Тези организации имат огромен принос за развитието на ромското общество днес, особено с достъпа до висше образование, който предлагат на деца в неравностойно положение с цел да насърчат

пълноценната им интеграция в обществото. Фокусираните върху ромски студенти програми предлагат обучения, които съдействат в избора на подходяща специалност във висшето учебно заведение. Благодарение на тази изключително ценна помощ, която не е предлагана на предишните поколения, броят на ромските студенти през последните три години се е увеличил чувствително и днес надхвърля 2200 младежи.

Ако младите роми се образуват, ще намалее и бедността, която често съпътства нашата етническа група. Смятам, че разделението между българско и ромско общество е преодолимо. Моята лична история е пример, че с упоритост човек може да получи шансове за реализация. Чувството за пълноценност идва именно когато вървим активно към целите и мечтите си. Трудностите на живота са мотивацията, която ни изгражда като личности. Бедността ме научи да оценявам малките неща и да им се радвам, а болката ми даде тласък да работя за положителна промяна в себе си. Бих искала да бъда един от примерите за достоен и успял в живота си млад ромски представител. Произходът, цветът на кожата или финансовото състояние не ни правят хора. Важно е да имаме реална самооценка, на която да отговаряме и да се гордеем с произхода си. В днешни времена градим авторитет главно чрез развитието на интелекта си и както е казал Джон Дюи: „Образованието не е подготовка за живота, то е самият живот.“ Да го живеем!

Как една детска мечта се превръща в реалност?

**Моята история
за изпитанията, които
намират истинското
ни призвание**

Мариела Димитрова, село Бутан

В спомените ми от детството има един особено зест и любим: първата ми учителка в детската градина Пена Томова ме държи в скута си и ми пее песнички, докато баба ми се появи да ме вземе. Тогава бях на пет години. Четвърт век по-късно прекрахих прага на същото детско заведение, ДГ „Първи юни“ в село Бутан, за да запозная работа като помощник-възпитател. Учителката, която осветяваше спомените ми с обизта към малките и отдадеността на професията си все още беше там. Приех го като категоричен знак, че отколешната ми мечта един ден да бъда квалифициран детски учител е на път да се сбъдне.

Казвам се Мариела Димитрова, на 38 години съм и тази есен (бел. ред. - 2019-та) ще бъда студентка в първи курс по специалност „Предучилищна педагогика с чужд език“ във Враца. Следването ми стана възможно благодарение на проекта „Млади ромски педагози“ (бел. ред. – името на УМО до 2023 г.) и подкрепата на Сдружение „Нов път“, което работи активно за интеграцията и професионалното развитие на ромите в Северозападна България. Когато човек се обърне назад, вижда как всяка негова крачка, макар

и често нелека, е водела към истинското му призвание. За мен това е работата с децата, които са бъдещето на обществото ни. Родителите ми се разделиха, когато бях много малка и детството ни със сестра ми беше далеч от мечтаното. Отгледахме ни родителите на баща ни, но въпреки това винаги ни е липсвала майчината топлина и ласка. Вероятно тази е и причината да се омъжа рано, на 18 години. Търсех семейното огнище, грижата, любовта и разбирателството.

Средното си образование завърших с много добър успех и веднага започнах работа в Дома за възрастни хора с умствена изостаналост в селото. Там се научих да работя в екип, разбрах истинската стойност на състраданието и уважението и развих чувството си за отговорност.

През 2000 г. родих дъщеря си Катрин, а девет години по-късно се сдобих и със син, който кръстих Илян. Скоро след това се появи и дългоочакваната възможност да стана част от персонала на детската градина. В деня на постъпването ми Пепа Томова ми припомни за песните и стихчетата, които съм рецитирала, както и за обичта, която споделях мей-ранните ми години, и това ме изпълни с огромно вълнение за предстоящата ми работа като помощник-възпитател. Колективът ме прие топло и бях впечатлена от любовта и загрижеността им към децата, както и от разбирателството помежду им. Разбрах, че съм открила призванието си.

За проекта „Млади ромски педагози“ научих от директорката ни Нина Маринова. Тя е най-борбеният човек, когото познавам. Целият ни екип я цени като капитана, който разви нашата детска градина и я превърна в едно голямо, хармонично семейство. Месеците преди изпитния ден бяха наистина изпитващи за решението ми да кандидатствам, но с помощта на приятели, колеги и Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“ успях да се справя с предизвикателствата. Тя ме мотивираше и наставляваше в хода на кандидатстудентската кампания. На изпитния ден разбрах как се чувства малкото първолаче, когато пристъпва за първи път училищния праг. От вълнение не бях спала цяла нощ, а всичко пред погледа ми се струваше огромно и непосилно. Обзе ме паника, че няма да се справя. Останалите момичета в стаята изглеждаха много по-млади от мен и пресни от училищната скамейка. Въпреки уроците по български език, които посещавах по време на кампанията, страхът от провал стискаше гърлото ми. Но изведнъж на вратата се появи Спаска Михайлова с широка усмивка на лицето. Почувствах подкрепата ѝ и притеснението ми лека-полека се изпари. Изпитните часове минаха като на сън. Чувах скърцането на химикалки и с всеки ред сякаш се приближавах към заветната мечта. Спомням си, че на излизане от университета си тананиках една стара песничка, може би, за да разсея вълнението. След това дойде нетърпелива проверка в интернет за резултатите и неизразимата радост от изкачването на един важен за мен връх. Искам да бъда учител като Пепа Томова - любвеобилна

и раздаваща се. Благодарение и на нейното мотивиращо присъствие в живота ми тази есен ще бъда учител на първа група в любимата ми детска градина! За мен няма по-важно нещо от това да възпитавам малкото дете в човешина, уважение и любов. Семейството дава основата на израстването, но малчуганите трябва да могат да се излявят и да затвърдят наученото в по-широка социална среда.

Обичам децата. Те ни връщат духовната чистота и ни показват, че в сърцата ни винаги има място за повече обич. Искам да бъда сред хората, които ще ги възпитат в състрадание, уважение и самостоятелност. Това ще им помогне да бъдат щастливи. Вероятно няма да ми бъде никак лесно да съчетавам ученето, работата и грижите по моето момче, но знам, че порасналата ми дъщеря и колежките в детската градина ще ми бъдат неизменна опора. Гледам с надежда и нетърпение към идната учебна година, за да бъда постоянно с децата и да се учим взаимно. Когато правим нещо заедно и на следващия ден малчуганите от групата искат да го повторим, изпитвам истинска радост и гордост. Винаги ще ги съветвам да вярват в себе си и да не спират да мечтаят – аз съм единственият пример, от който се нуждаят, за да бъдат уверени, че с труд и постоянство детските ни желания стават реалност.

Част от детските градини в България са посещавани от значителен брой деца от ромска общност. Въпреки това, броят на педагозите роми е изключително нисък. От ранна възраст децата имат необходимост да припознаят потенциала си в значим възрастен човек, който да им служи като ролеви модел. Детските заведения, работещи в уязвими общности, могат да подкрепят това изграждане на увереност и стремежи като осигуряват заетост на учители от ромски произход.

Проектът „Млади ромски педагози“ на фондация „Тръст за социална алтернатива“ (ТСА) цели да насърчи наемането на учители от местната ромска общност в детските градини, като по този начин създаде ролеви модели за малките деца и осигури възможности за професионално развитие на младежите. Проектът е дългосрочен и с визия да подкрепи участниците както в кандидатстването им в университет, така и по време на цялото им следване.

Няма невъзможни неща

Галя Борисова, град Козлодуй

Когато бях дете, за мен се казваше, че съм половин човек. Едва петгодишна претърнях тѳнѳк инцидент — блѳсна ме кола и се наложи да се възстановявам дълго след това. В болницата гипсираха сгупените ми крайници и отстраниха засегнатия при удара от автомобила галак, но при нивотоспасяващо крѳвопреливане бях заразена с хепатит С и развих анемия. Само родителите ми знаят какво им е коствало да ме изправят на крака и да ме върнат към пълноценен живот. Съдбата ми предложи немалко препятствия. Претърнях сгупен таз при рангане и пет операции, боледувах от тумори на гърдите. Лезението ми струваше скѳпо, а средствата на семейството ми не стигаха и за образование, и по тази призина не се записах да уга след завършване на гимназията. Днес обаге съм на прага на последната година от следването си.

Казвам се Галя Борисова, на 34 години и съм родом от крайдунавския град Козлодуй. Там живях до 26-годишна възраст, в този град мечтаех и имах много приятели. Майка ми и баща ми работеха в чужбина, за да ни издържат финансово с брат ми и да ни изучат до навършване на пълнолетие. На 16 години се запознах със съпруга ми, но дълго време нямахме деца. На сватбата ни подариха китайски хартиен фенер, на който написах „БЕБЕ“ и го пуснах в небето да стигне до Бог, за да ми даде рожба, толкова силно го исках и плачех всеки ден. След седем години неуспешни опити със съпруга ми решихме да пристъпим към осиновяване. В деня, в който отидохме да проучим какви документи трябва да попълним - съвпадна и с рождения ми ден – разбрах, че съм бременна. Радостта ни от това чудо беше неопишуема.

След раждането на сина ни се преместихме в близкото до Козлодуй село Хърлец, в собствен дом, за който съпругът ми се трудеше неуморно години наред. Въпреки усърдната работа обаче средствата ни не бяха достатъчни за издръжка на вече по-голямото ни семейство и тримата заминахме в Италия. Три години по-късно почина сестрата на съпруга ми и решихме да се върнем в България, за да помагаме в отглеждането на децата ѝ. Записахме сина ни Румен в детската градина в Хърлец и скоро след това директорката ми предложи работа като учител. Тя ме запозна и с възможността да запиша Педагогика във филиала на Великотърновския Университет във Враца с финансовата помощ на Фондация „Тръст за социална алтернатива“. Приех с огромна радост.

Започнах работа първо като помощник-възпитател, а от три години съм учител. Това е моята професия. Този октомври (2022 г. бел. ред.) ще съм четвъртокурсничка и с нетърпение очаквам да се дипломирам. Благодарение на Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“ и ТСА, които направиха възможно записването ми в университет, аз вървя напред и съм щастлива, че мога да работя това, което ми харесва и да допринасям финансово в семейството ми.

Това, че съм от ромската общност не ми е пречило да се развивам. Не се е случвало някои да дойде в градината и да се усъмни в професионалните

ми качества. В нашето заведение няма много ромски деца – повечето, които живеят в селото, не посещават детска градина. Провели сме много разговори с родителите на тези деца в опит да ги приобщим към образователния цикъл. По-голямата част от тях се страхуват от Ковид или пък нямат финансовата възможност да закупят необходимите дрешки и обувки, за да изпратят децата си при нас. Разбирам какво е, защото и аз често съм изпадала в затруднения. Въпреки трудностите в общността ни, все пак смятам, че повечето ромски деца вече са интегрирани. Такива са и наблюденията ми от обучението, които организира ТСА. На тези срещи всеки споделя натрупания опит в работата си с малчуганите и семействата им. Дискутират се полезни теми и от тези обсъждания става ясно, че повечето роми искат да бъдат пълноценна част от българското общество.

Наближават последните месеци от следването ми, а наесен и синът ми ще е първокласник. Вярвам, че успехът се постига с много труд и малко късмет. Моят е в здравето ми семейство и съпруга ми, който ме подкрепя във всички начинания. Не беше лесно едновременно да работя, да се грижа за семейството и да уча, но любовта към децата ме мотивира да се квалифицирам като пълноправен учител. Работата ми в детската градина ме направи щастлива, доволна съм от себе си.

Обичам да казвам, че животът на всеки човек е приказка, която чака да бъде разказана. Рядко имаме шанс да я споделим с широка аудитория и се радвам, че имам възможността да го сторя и да отправя своето послание към всички, които сега четат думите ми – не позволявайте нищо да ви сломи! Днес аз съм цял и щастлив човек, защото вярвах в себе си и успях да се реализирам в любимото ми поприще.

За привилегиата и отговорността да си учител

Вероника Методиева, град Оряхово

В съвременната ни действителност се наблюдава все по-голяма езикова неграмотност и преодоляването на тази тревожна тенденция би трябвало да бъде във фокуса на българското общество. Щастие то на хората зависи до голяма степен от нивото им на просветеност и според мен е важно за всички нас да се образуваме и да даваме пример на останалите. Затова на 32-годишна възраст реших да стана учител. Тази година (2022, бел. ред.) запозвам втори курс по специалността „Нагледна училищна педагогика със специална педагогика“ във филиала на Великотърновския университет във Враца.

Самата аз имам две деца - голямата ми дъщеря Алисия е на 13, а малката Анастасия е на четири години. Бих искала да видя и двете с дипломи за висше образование в ръце. Това е най-голямото богатство, което биха могли да притежават. От началото на миналата учебна година работя в гимназия в родния ми град Оряхово като ресурсен учител и осъзнавам, че професията ни е сложна и многообразна. За да е истински учител, човек трябва да има изграден мироглед като личност, да познава и разбира себе си, колегите

и близките си. Винаги има кой да ни подаде ръка и да ни покаже, че да си от различен етнос не е бариера за успешната реализация на когото и да е. За мен тази подадена десница е на колежката ми Джулия, която не е от ромски произход. Виждам в нея спасение и утеха, въпреки че е по-малка от мен. Тя беше моя ментор в първите ми дни като ресурсен учител и ми помогна да науча всичко, което днес знам за децата и процеса на работа с тях.

Имах възможността да пътувам, да наблюдавам света и хората и да осъзная мястото си като ролеви модел за децата и общността ни. След като завърших средното си образование, се наложи да замина за Италия, където се роди първата ми дъщеря. За жалост след седем години съвместен живот се разделихме с баща ѝ и се върнах в България. Животът ми се преобърна за един миг и трябваше да започна отначало. Майка ми беше моята опора и не ме остави да се предам в този труден период. Съдбата ни е подготвила изпитания, за да разберем какво можем да преодолеем по пътя си. Истинското удовлетворение не идва лесно! Две години след завръщането у дома срещнах отново първата си детска любов. Това беше повратната точка, от която последваха единствено положителни промени в живота ми. Появи се малката ни дъщеря. Съпругът ми ме подкрепяше в мечтата ми да продължа да се развивам и реших да кандидатствам в университета.

Първата година нямаше места за специалността, която исках, но близки приятели ми казаха за съществуването на Сдружение „Нов път“ и година по-късно се явих на интервю. За моя огромна радост бях одобрена от Фондация „Тръст за социална алтернатива“ като стипендиант и започнах да се подготвям за приемния изпит. В деня, в който научих, че ще бъда студентка почувствах истинска благодарност за всички житейски преживявания до този момент. Така бях разбрала колко съм силна, и че не бива никога да се отказвам от мечтите и желания си, каквото и да се случва.

Когато разбрах, че ще бъда преподавател и ще работя с деца със специални нужди, се запитах как един истински учител се отнася към професията си - с любов, безрезервно и отдадено, беше първата ми мисъл. Учителят трябва да е съпричастен с болките, радостите и желанията на учениците си. Аз се борих да осъществя мечтата си и вече мога да покажа на моите деца, че никога не трябва да се отказват от стремежите си. Искам да бъда добър пример за тях и за връстниците им, за да израснат знаещи и можещи. Да си учител не е просто професия, а призвание, привилегия и отговорност. Ние оставяме трайни следи в живота на децата, помагаме им да изградят индивидуалността си и ги подготвяме за пълноценната им реализация като зрели хора. След години те може би няма да си спомнят подробности от учебния материал, които сме държали да знаят, но ще могат да разграничават доброто от злото, красивото

от грозното, достойното от недостойното, приятелството от лицемерието.

За мен добрият учител е преди всичко уважаван и обичан от учениците си, а това се постига най-трудно. От една страна, сме приятели на възпитаниците си и ги изслушваме, пазим поверените ни тайни и празнуваме с тях. От друга страна, сме и техни наставници с насоките, които им даваме, с изискванията към тях и корекциите в поведението им, когато се налага. Нашата работа е да намерим златната среда в отношенията си с децата и да оправдаем доверието, което ни дават, с присъствието си в класната стая. Избрах трудния път на учителството, защото обичам децата и смятам, че ще бъде полезна за израстването им като личности, а това ми дава и важното за всеки човек усещане за значимост. Осъзнавам огромната отговорност, която поемам с посвещаването си на тази професия, но образованието на поколенията след нас е директна грижа за бъдещето на България, което те държат в ръцете си.

A close-up portrait of a young woman with long, dark hair, looking directly at the camera with a slight smile. She is wearing a light blue collared shirt. The background is blurred, showing what appears to be a classroom or office setting.

Не се отказвай!

Историята на една млада жена, която преследва мечтите си

Елена Димитрова, град Дългопол

В малкото градче Дългопол, където времето сякаш спира, нивееше една девойка с големи мечти и несломим дух. Тя беше родена в семейство, което гърнеше на доброто си име и се придърнаше към традициите. А те повеляват, че образованието не е от първа необходимост за момичетата. Те по-скоро трябва да се стремят към успешен брак, отглендане на децата и подгърнане на домакинството. Но въпреки нормите и озакованията, които семейството ѝ налагаше, тя имаше свои виндания за това как да направи живота си пълноценен. Тази дама не се отказваше лесно дори когато пътят към мечтите ѝ изглендаше невъзможен. Нейната история е вдъхновение за всички, които някога са се чувствали изгубени, но не са загубили надежда.

Младата жена, която сега е на 24 години, мечтаеше да получи висше образование и да постигне нещо значимо в професионален план. Въпреки, че не знаеше как ще осъществи това желание, тя беше наясно с целта си. Учителите

й в гимназията бяха нейното вдъхновение. Те вярваха в нея и я насърчаваха да продължи да учи, въпреки трудностите. И тя беше твърдо решена да върви напред.

Точно тогава се появи невероятна възможност. Две неправителствени организации се свързаха с нея с предложението да ѝ помогнат да продължи образованието си. Те бяха Сдружение „Съучастие“ и Фондация „Тръст за социална алтернатива“, която отпуска пълна стипендия за следването ѝ. Тези две организации станаха ключов фактор за успеха ѝ. Те ѝ дадоха не само средства, но и увереност. С тяхната подкрепа момичето днес е четвъртата година студентка по специалността „Предучилищна и начална училищна педагогика“ в Шуменския университет.

Но това не е просто нечия приказка, а моята история. Казвам се Елена и мечтата ми е да продължа образованието си след като завърша бакалавърската си степен по педагогика с магистратура по управление на човешките ресурси. Запалих се по този бранш, защото паралелно със следването работя и като специалист в подбора на кадри в престижна компания. Всеки ден помагам на хората да открият своето призвание, използвайки опита и знанията, които съм натрупала през годините. Но амбициите ми не спират дори с магистратурата. Освен да се утвърдя в сферата на човешките ресурси, бих искала един ден да отворя собствена детска градина, където да съчетая любовта си към образованието с грижата за децата.

Миналата година заедно с още две момичета бяхме избрани измежду 80 кандидати за тримесечен стаж в детска градина във Варна, която работи по метода на Монтесори. Всеки ден пътувах по 140 километра от Дългопол до Варна и обратно. Сутрин ставах в 5 часа и се прибирах в 8 вечерта, но не се уморих, даже времето за стажа ми се стори твърде кратко. Беше изключително интересно да наблюдавам отблизо този метод на обучение и възпитание. Хареса ми това, че децата се насърчават да открият индивидуалните си заложби и да ги развиват. Вероятно заради това всички малчугани там изглеждаха спокойни, уверени и щастливи. Децата там не само учат, но получават и солидно разбиране за околната среда чрез взаимодействията си с различни природни материали, както и безценни социални умения. По време на този стаж взех решението, че и моето детско заведение ще работи по метода на Монтесори.

Отношението на семейството ми към стремежа да изградя собственото си бъдеще и да намеря мястото си в света се промени благодарение на успехите, които постигам. Независимо от първоначалните съмнения и страхове, сега те не само ме подкрепят, но и се гордеят с

постиженията ми. Те виждат с каква отдаденост уча и се трудя и това ги прави щастливи. Няма да забравя усмивките на родителите ми, когато порано тази година им разказах, че като доброволец към ТСА започвам да водя тримесечен онлайн курс по английски език за хора, които имат желание да го изучават, но нямат финансова възможност. Работих с две групи от общо около 60 души на възраст между 18 и 45 години. Това беше изпитание за мен като преподавател, но ми даде вяра, че учителството е не само стремеж, а и дарба, която притежавам.

Моята история е доказателство за силата на решимостта и упорството. Написах я, за да споделя виждането си, че понякога пътят към целите ни може да бъде дълъг и труден, но всяка крачка напред е важна. Независимо от предизвикателствата, никога не трябва да се отказваме от мечтите си. В крайна сметка чудесата често идват точно когато най-малко ги очакваме. И когато се случат, няма по-голямо удовлетворение от това да знаеш, че всичко е било възможно благодарение на твоите усилия, увереност и подкрепата на онези, които са повярвали в теб.

Успехът е да помагаш на други да успеят

Фатме Ахмед, село Руен

Често се питам в какво се състои успехът на един човек. Дали той е еднократен триумф, постижение на някаква цел, или е върховна награда? Аз мисля, че хората трябва да преследват мечтите си цял живот дори когато привидно ги поставят на пауза и се отдават на грини за близките си. И мене би так тогава полугават втори шанс да реализират съкровените си планове, като прогълнават да помагат на околните, и това е истинското постижение. Разказвам тази история като жена, която е закала гълги години да осъществи детската си мечта и най-сетне разбира смисъла на понятието „успех“.

Спомням си, че да играем на училище беше любимото ни занимание с двете ми помалки сестри като деца. През почивните дни и ваканциите почти всеки ден изнасяхме на двора една импровизирана черна дъска, пред която аз заставах с показалка в ръка и преподавах уроци на съседските деца и сестрите ми. Стари тетрадки бяха адаптирани в бележници и аз прилежно нанасях в тях

оценките от изпитването на невръстните ми ученици. Научих се да чета и да пиша сама, и мечтаех като порасна да бъда учителка. Бях отлична и прилежна ученичка, но веднага след завършване на гимназията се запознах с бъдещия ми съпруг, когото много обичам, и се изправих пред дилемата дали да се омъжа или да продължа да уча. В младостта си не осъзнавах, че мога да ги съчетая.

Трябваше да изминат повече от две десетилетия преди съдбата да ми даде втори шанс да постигна и дори да надградя мечтите си от детството. След като се омъжих и се роди големият ми син, се отдадох на грижите за дома и семейството. Минаваха година след година, а аз няхах нито времето, нито вече смелостта да се запиша да следвам. Смених няколко работни места, на които не се чувствах удовлетворена. След това реших да започна частен бизнес и да отворя магазин за дрехи в Несебър. В началото бях много ентузиазизирана, работех за себе си и всеки ден се срещах с хора от различни националности и съдби. Но наемите за търговски площи в курортния град са твърде високи и не след дълго се наложи да затворя магазина.

Един ден научих, че ще назначават образователен медиатор в училището в Руен, което бях завършила и където живея със семейството си. Кандидатствах и бях одобрена за длъжността. Това беше повратна точка за мен. Работих там една година, след което се преместих на същата длъжност в детската градина и вече от четири години съм там. На това място се чувствам щастлива и удовлетворена, защото съм сред децата. Да спечелиш тяхната чиста любов е невероятно усещане, което те зарежда с желанието да даваш най-доброто от себе си всеки ден. С течение на времето обаче осъзнах, че не се чувствам пълноценна, защото не работя с децата като учител и възпитател. В групите ни има и деца със специални образователни потребности, но нямаме ресурсен учител. Това ме накара да се замисля отново за пропуснатия навремето шанс да следвам, но съдбата ми беше приготвила изненада.

По време на едно рутинно обучение се запознах с Лало Каменов и Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“. От тях разбрах, че мога да кандидатствам в университет по техен проект, и че мога да запиша „Специална педагогика“, ако бъде одобрена. Реших да подам документи, макар че вече съм на 42 години. Усетих го като онзи втори шанс, който ми се поднася за подарък и в никакъв случай не бива да изпускам. Помислих си, че целият ми житейски и професионален път ме е водил точно към този момент, и че вече знам как мога да бъда най-полезна на възпитаниците в детската ни градина. Не мога да опиша какво почувствах, когато Спаска ми се обади да съобщи, че съм приета да следвам „Специална педагогика“. Онемях от щастие. Сега вече съм студентка в първи курс в Бургаския университет „Асен Златаров“.

Благодарение на Спаска и Лало надеждата, че някой ден мога да бъда пълноправен учител се събуди отново. Те ми дадоха не само възможност, която търсех от много години, но и вярата в самата мен, че мога да се справя със следването. За мен те са истински успешни хора, защото помагат на други да се развиват. Надявам се на свой ред и аз един ден да бъда онзи учител, който ще даде на учениците си уменията да бъдат най-добрата версия на себе си и да сбъдват целите си. Да съм на крачка от осъществяването на моята мечта е велико усещане. Както казва Рузвелт: „Повярвай, че можеш, и си изминал половината път до успеха!“.

Силата, вдъхновението и опората на семейството по пътя към висшето образование

От приказките в сладкарницата до студентската скамейка. Един разказ за силата, вдъхновението и опората на семейството по пътя към висшето образование

Петя Димитрова, село Безденица

Когато бях малка, баба ми Петра ме прибираше от детската градина в китното ни монтанско село Владимирово и неизменно ме водеше в сладкарницата. По това време родителите ми работеха в Монтана и нямаше как да ме гледат през седмицата, затова бяхме заедно само през позивните дни. Изглежда баба ми е виндала в малкото кафене с най-различни вкусове един малък заместител на обаянието с весело спокойствие семейни везери. Двете сядахме на някоя маса и аз ѝ разказвах всичките си приключения от изминалия ден. Баба ми пък говореше за своето детство и си припомняше приказките за смели принцеси или най-обикновени герои, заветвани ѝ от нейните прародители. „Всичко става възможно, когато има кой да вярва в теб“, обизаше да казва тя. Някъде тогава за първи път осъзнах колко важна е опората на семейството в живота ни, както и че някой ден бих искала да имам късмет да се грижа за щастливото детство на колкото се мене повече малчугани.

Първите ми години преминаха безметежно и в много игри с приятели от детската градина и съседните къщи, между Владимирово и родния ми град Монтана. Бях палава и правех много бели, но баба Петра и дядо Никола не ми се караха, а ме поощряваха, когато бях послушна. От тях научих и първите си уроци като бъдеща майка и учителка – да бъда търпелива, да окуражавам добрината и да проявявам чувство за хумор и в трудните житейски моменти. Баба ми и дядо ми работеха в земеделската кооперация, а аз посещавах местната детска градина. Родителите и сестра ми Нина пристигаха от града в края на седмицата. Тогава бях най-щастлива, а когато в неделя вечер си тръгвах към Монтана плачех много, но знаех, че трябва да работят, а селото не им предлагаше тази възможност. Когато баба ми се разболя, отново заживях със семейството си в Монтана. Спомням си, че при новината за мозъчния инсулт на баба се свих под старата шевна машина и плаках, докато родителите ми пристигнаха да ме вземат в града.

В новата детска градина беше трудно да свикна с непознатите деца и атмосфера. Но учителките и персоналът ме накараха да се почувствам у дома в голямата и светла забавачница. Спомням си, че дори не исках да си тръгвам, когато мама идваше да ме вземе в края на деня. В училище аклиматизацията беше много по-лесна, тъй като ходехме и се прибирахме заедно със сестра ми. Тя ми помагаше и с домашните задания. Ваканциите си прекарахме отново във Владимирово и заедно с баба и дядо се грижехме за животните на двора, ходехме на реката да плуваме или тичахме с приятелите в махалата. Преди да завърша основното си образование, семейството ми претърпя още една промяна – родителите ми купиха жилище в друг квартал на Монтана и се наложи отново да започна отначало. Но майка ми, баща ми и сестра ми бяха неизменно до мен и отново почувствах опората им в изграждането на новия ми живот в училище и създаването на приятелства, повечето от които поддържам и до днес.

Веднага след завършване гимназията започнах работа в шивашка фирма. Родителите ми бяха безработни по това време и нямаше как да ме издържат. Мечтаех да създам семейство, да се грижа за деца и да раздавам напред топлината и подкрепата, която получавах от близките си в своето детство. Тогава се запознах и със съпруга ми Светослав, а две години по-късно се роди и прекрасният ни син Павел, който вече е тийнейджър. Павел е и моята скала, когато

татко му пътува извън страната като шофьор на камион. След пет години в Лом, където живяхме заради работата на съпруга ми, далече от близки и роднини, най-сетне се завърнахме в сплотената атмосфера на родното му село Безденица край Монтана. Тук е спокойно, хората са добронамерени и се чувстваме у дома.

Събитията, които последваха, надминаха и най-смелите ми мечти. В рутината на ежедневието дори не помислях, че ме очакват нови професионални хоризонти. Съвсем скоро ще започна втората си академична година във филиала на Великотърновския университет във Враца. Специалността ми е „Предучилищна и начална училищна педагогика“. Към прага на висшето учебно заведение поех съвсем неочаквано, докато поливах цветята в градината си в една топла вечер преди две години. Кметът на селото ни се появи в двора и ме попита дали искам да започна работа в детската градина на селото като помощник-възпитател. Приех без колебание и усетих, че отварям нова, още повълнуваща глава в житейската си история.

Когато за първи път прекрочих прага на старото училище в Безденица, където сега се помещава детската градина, преливах от щастие, че ще работя. Грижите покрай отглеждането на Павел и честите пътувания на съпруга ми затрудняваха намирането на постоянна работа. Но появилата се възможност мобилизира и семейството ми да организира покритие за времето, в което отсъствах от дома. Директорката на градината Емилия Коцева се отнася с всички като със свои деца. От нея научих много за тази изключително отговорна професия. Радостта на децата ни зареждаше с положителна енергия и дори липсата на средства за по-съвременно обзавеждане на занималнята не успяваше да сломи духа ни. Бях работила две години като помощник-възпитател, когато Емилия Коцева ме запозна с проект „Млади ромски педагози“ (бел. ред. – името на УМО до 2023 г.) на Фондация „Тръст за социална алтернатива“ и ме попита дали бих искала да уча и да се развивам по тази програма. Отново приех въодушевено и без да се замисля, защото знаех, че семейството ми ще застане зад мен и ще ме подкрепя във всяко начинание. Чувствах неизразима благодарност за невероятната професионална възможност и за доверието, което ми беше оказано с това предложение, особено след като бях имала шанса и практически да упражнявам и покажа заложибите си като възпитател.

Месец по-късно седях на среща в детската градина в монтанския квартал „Кошарник“ с останалите момичета. Представителите на ТСА и Сдружение „Нов път“ ни запознаха с проекта „Млади ромски педагози“, който дава възможност на ромите да се реализират в областта на ранното детско образование. Нямахме търпение да бъдем част от построяването на едно по-светло бъдеще за нашите деца. Директорката на моята детска градина дори ме придружи в деня на записването ми в университета. По това време все още не бях шофьор и жестът ѝ, както и подкрепата ѝ във всяка моя стъпка като бъдещ учител, ме изпълни с още по-силно желание да бъда част от промяната към по-добро в ежедневието на хората от малцинствените групи в България.

Не беше никак лесно да съчетавам работата, лекциите и отглеждането на сина ми през първата година от следването. Пътувам всеки ден, сменях автобуси, влакове и таксите, докато не се престраших да изкарам шофьорска книжка и да поема транспорта в свои ръце. Съпругът ми ме насърчи да седна зад волана и прояви огромно търпение и в тази ми школовка, макар

и вече да съжалява за това си решение. Прави ми впечатление обаче, че за всяка срещната трудност по пътя към осъществяването на мечтата ми да бъда детски учител се намира бързо разрешение. Семейството и приятелите ми се оказват винаги наоколо когато се налага да отсъствам и съм притеснена за това кой ще посрещне Павел след училище. Колегите ми от детската градина пък са източник на безценно съдействие в усвояването на учебния материал. Щастлива съм, че получих възможността да започна да уча и да работя едновременно. В практическа среда бъдещият учител намира най-лесно своя уникален подход към обучението и възпитанието на малчуганите. Учителството е отговорно призвание и е изключително важно да се изпълнява от отдадени и ентузиазирани хора, за които не съществуват непреодолими прегради, и които винаги са насреща да утешат и подкрепят. Както моята баба Петра навремето неизменно намираше начин да направи света ми по-сладък, интересен и оптимистичен, така и аз се надявам да отворя очите и сърцата на възпитаниците ми в детската градина за живот, изпълнен с радост и постижения.

A portrait of a young woman with long, light brown hair, looking slightly to the right with a gentle expression. The background is blurred, showing colorful patterns.

Щастливо пропуснатият полет за Прага

Тошка Венциславова, село Бутан

Денят на абитуриентския ми бал изглеждаше като началото на възшедна приказка с предизвестен щастлив финал — дългогодишният ми приятел Десислав поиска ръката ми, а аз с възнание казах заветното „Да!“. Беше топъл и слънчев ден в края на май 2018-а година и не можех да си представя бъдеще с дори повеже светлина от тази, която вингах да извира от мечтите ми за благополучен семеен живот. Същото лято двамата със съпруга ми бяхме решили да заминем за гундина в търсене на по-добро бъдеще. Но съдбата имаше други планове за нас и днес аз, 21-годишната Тошка Венциславова от китното враганско село Бутан, работя като помощник – учител в местната детска градина „Първи юни“, докато съм на път да завърша и висшето си образование.

Спомням си, че да играем на училище беше любимото ни занимание с двете ми по-малки сестри като деца. През почивните дни и ваканциите почти всеки ден изнасяхме на двора една импровизирана черна дъска, пред която аз заставах с показалка в ръка и преподавах уроци на съседските деца и сестрите ми. Стари тетрадки бяха адаптирани в бележници и аз прилежно нанасях в тях оценките от изпитването

на невръстните ми ученици. Научих се да чета и да пиша сама, и мечтаех като порасна да бъда учителка. Бях отлична и прилежна ученичка, но веднага след завършване на гимназията се запознах с бъдещия ми съпруг, когото много обичам, и се изправих пред дилемата дали да се омъжа или да продължа да уча. В младостта си не осъзнавах, че мога да ги съчета.

Със съпруга ми се готвехме да отпътуваме за Златна Прага, където живеят наши близки. Още преди да стъпим на чешка земя ни бяха намерили работа в завод за производство на автомобилни части. Перспективата за живот в чужбина беше привлекателна, но и донякъде натъжаваща, защото дотогава не бях напускала Бутан за дълъг период от време. Израснах в сплотено семейство на музикант и продавачка, и съм горда кака на по-малко братче и сестричка. Детството ни беше щастливо и макар баща ми да отсъстваше често по работа в желанието си да ни осигури по-добро бъдеще, винаги съм чувствала подкрепата и любовта на близките си. Сега аз отлитах от гнездото. Всичко беше организирано, само оставаше с мъжа ми да стегнем куфарите си и да се отправим към летището.

Точно два дни преди заминаването ни случайно попаднах на публикация в социалните мрежи, която обявяваше конкурс по проект „Млади ромски педагози“ (бел. ред. – името на УМО до 2023 г.), финансиран от Фондация „Тръст за Социална Алтернатива“ (ТСА) и изпълняван на местна почва от Сдружение „Нов път“. Тези организации търсеха мотивирани, отговорни и постоянни млади хора от ромски произход, които да започнат висшето си образование и впоследствие да заемат учителски позиции в местната детска градина. Тази публикация ме заинтригува силно. Беше като знак от съдбата, че трябва да остана и да опитам.

Притеснявах се да споделя със съпруга ми, тъй като все още не бях уверена дали това е моето призвание. Знаех, че щяхме да загубим много време и средства, ако не заминем за Прага, но все пак реших да му кажа. Обсъдихме възможността да продължа образованието си и взехме решение да останем. Заедно отидохме и на интервюто ми за прием по проект „Млади ромски педагози“. Спомням си този ден – беше през септември 2018, когато прекрачих прага на Детска градина „Първи юни“ и притеснено зачаках да ме приемат в кабинета на директорката. И въпреки, че Денислав вярва в мен и ме подкрепя безрезервно във всичко, сърцето ми се беше свило като на дете, което за първи път се дели от майка си. Та нали, ако ме одобрят, животът ми щеше да се промени и да поеме в различна от планираната посока! Това, което не знаех тогава е, че промяната щеше да е към по-светли дни, изпълнени с детски смях и вълшебства.

Докато чакахме не спирах да си повтарям, че има причина да съм там и се молах да успея да спечеля хората, които щяха да направят

възможно моето следване. В офиса ме посрещна директорката на градината Нина Маринова, чиято ученичка в миналото бях и аз. До нея седеше и окуражително се усмихваше жена с червеникава коса, светло сини очи и лунички по бузите. Това беше Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“. Като видяха притеснението в очите ми, те ме предразположиха и успокоиха. А няколко дни след интервюто Спаска Михайлова ми се обади с добрата новина, че съм одобрена.

Не стъпвах на земята от радост. Аз съм ромка, която не се срамува да заяви пред света каква е и смело да демонстрира, че голяма част от хората в общността ни са образовани, амбициозни и социално отговорни. Сега ми се даваше шанс наистина да направя нещо, което да промени все още витаещите в обществото предразсъдъци по отношение на ромите.

След няколко месеца усилена подготовка и допълнителни уроци по български език и литература положих успешно кандидат-студентския изпит и през есента на 2019-а година вече бях студентка по „Предучилищна педагогика с чужд език“ във Великотърновския университет, филиал Враца. Първото препятствие по пътя на израстването ми от плахо момиче до истински професионалист беше преодоляно.

Не след дълго започнах работа като образователен медиатор в Детска градина „Първи юни“. Отново прекрачих прага на детската градина, но този път по-уверена и мотивирана, че ще се справя със всички трудности и ще се превърна в добър учител. Работата ми се състоеше в това да се грижа за връзката между семействата на малчуганите и градината. По това време видях отблизо двете гледни точки – на родителите и на педагозите, и разбрах колко голям проблем е посещаемостта на децата в предучилищното заведение преди записването им в първи клас.

Срещах се с фамилии, чиито деца не ходеха редовно или не бяха дори записани при нас и често си тръгвах от домовете им с обещания, че детето ще започне да посещава детска градина, но без резултат. Част от ромската общност в Бутан все още не осъзнаваше важността на предучилищното обучение. Но се случваше и след разговорите с мен майките и бащите да размислят и да започнат да водят децата си в градината, и за мен това беше крачка напред към мисията ни да осигурим равен шанс в училище за всички деца.

Вече две години работя в ДГ „Първи юни“, като настоящата ми длъжност е помощник-учител. Ролята ми е да асистирам в организацията на игрите и дневния режим на децата, в подготовката на материалите за работа и в провеждането на педагогическите занятия. Очаквам делниците с нетърпение и сутрин влизам в градината с желание да дам най-доброто от себе си на малките. А те отвърщат с неподправена любов и доброта и това прави професията на педагога най-благодарната работа на света. За мен децата са благословия и живот. Те са слънцето, което озарява мрачните ни дни и стопля душите ни. Те са надеждата и бъдещето ни.

Следващото стъпало, което трябва да изкача е до учителското място, но вярвам в себе си и вече убедено мога да кажа, че открих своето призвание. Децата са това, което ме кара да се чувствам завършена и истински щастлива. Безкрайно съм благодарна на ТСА и Сдружение „Нов път“ за подкрепата и мотивацията, както и на директорката Нина Маринова, и целия

колектив на детската градина за това, че ме приеха в голямото си семейство, повярваха в мен и ме напътстват в усвояването на тази толкова отговорна професия. Понякога напрежението от съчетаването на грижите за семейството, работните ангажменти и лекциите е голямо, но с подкрепата на близките ми, колегите и преподавателите се справям с натоварените дни. Сърцето ми е изпълнено и с благодарност към Бог за възможностите и семейството, което ми даде – те ми вдъхват кураж да вървя напред.

„Повярвай, че можеш и половината път вече е изминат!“ е казал Теодор Рузвелт, и аз споделям напълно тази сентенция. Когато надмогнеш съмненията и се посветиш на целта си, успехът е сигурен. Нужно е само старание, постоянство и мотивация. Няма невъзможни неща и аз го доказвам ежедневно, с всеки успешно положен изпит и всеки любознателен малчуган, който уверено пристъпва от детската ни градина в първи клас.

Защо искам да стана учител

Нина Иванова, село Медковец

В ролята си на здравен медиатор през последните 15 години имах удоволствието да работя с различни институции и представляващите ги професионалисти — лекари, психолози, педагози, адвокати и узени от разнообразни сфери на обществения ни живот. Хора, преодолели всевъзможни трудности, за да се реализират. Личности, които те вдъхновяват да надграницаш себе си, за да заемеш мястото си там, където ще си полезен и ще слушат за пример на околните. Аз съм от ромски произход и произлизам от бедно семейство. В детството ни с двете ми сестри мене и да е липсвала някоя и друга играчка, но никога подкрепа, обиз, топлина, сплотеност и най-вече морални ценности. И смея да кажа, че израснах като достоен гражданин. Често ни смятат за неграмотни, крадци и въобще хора, които вредят. Аз искам да разбия този стереотип за ромите и недвусмислено да покажа, че ние не сме маргинално малцинство, а равнопоставена и ползотворна част от обществото.

Имах сестра учител, която говореше за работата си с децата с толкова обич и въодушевление, че надали ще видя подобно нещо в очите на някой друг. Тя беше човек, за когото смело мога да кажа: „Улучи си професията“. И ако в момента ме вижда от небето, ще я накарам да се гордее с мен. Тя ме мотивира да запиша именно педагогика. От споделените неща за работата ѝ като учител и за това как минава един ден с децата разбирах, че за нея това не беше просто служба, а любов и професионално предизвикателство. Въпреки отговорността, която поемаше всеки ден за децата и семейството си, тя винаги намираше сили да се усмихне. Уникален човек със силен характер и добро сърце. Тя беше от онези хора, които са опора за всеки в нужда, докато тихо носят собствения си товар. Ще посветя успеха си на тази изключителна личност.

И ето ме, на 32 години, със семейство и две деца, в четвърти курс по специалността „Педагогика на обучението по български език и история“ във филиала на Великотърновския университет във Враца. Винаги съм искала да следвам, така и не се задоволих само със средното си образование. Но покрай работата си като медиатор бях погълната от мисията да служа за мост между ромската общност и институциите. Започнах тази работа веднага след гимназията, после се омъжих, малко по-късно се роди първото ми момиченце и висшето образование изглеждаше все по-трудно достижимо.

Докато обмислях как да събера средства за следването си, ми позвъня Орлин Орлинов от отдела за приобщаващо образование в РУО-Монтана. Разказа ми за програмата, по която партнираа сдружение „СТАРС“ - „Учител в моята общност“. За възможността, която дава на желаещите да се развиват в сферата на образованието като финансира изцяло обучението на участниците, предлага безплатни допълнителни часове за по-трудните предмети и уроци по английски език, компютърна грамотност и т.н. Той ме помоли да разпространя информацията, за да могат колкото се може повече хора да се включат. Аз бях първа, въпреки че тогава ми звучеше твърде хубаво, за да е истина. Опитах и не сгреших, а заедно с мен се записаха и още три момичета от община Медковец. Тази възможност беше моят лъч светлина в тунела. Почти на финала на следването съм, но вече мисля и за продължението му.

Избирам именно учителската професия и заради удовлетворението, че това, което ще оставя след себе си ще се намира не къде да е, а в съзнанието на поколенията след нас. В момента съм по майчинство с второто ми дете и често се замислям за бъдещето ѝ, както и за и наследството, което ще оставя като родител и учител. То не е предметно, за да се чупи, изтрие и погуби накрая, а остава за цял живот. То винаги ще се помни, защото дава знания и умения, с които човек ще борави винаги. Отплатата на учителя е в това, че полага основата в изграждането на бъдещата личност.

От обучението си очаквам да усвоя всички възможни страни от метода на преподаване. Смятам за особено важни подходът и отношението на един преподавател към учениците, защото от това най-вече зависят техните знания. Според мен един учител или ще накара децата да четат и учат с удоволствие, или ще направи така, че те никога да не отворят книга. Ключът е в метода, а аз имам възможността да наблюдавам едни прекрасни хора, които са не само добри човеци, но и истински професионалисти в това, което правят.

Учителската професия е хуманна също като лекарската, защото и в двете са нужни не само знания и умения, но и душа. Трябва да си съпричастен, да проявяваш разбиране, да си справедлив възпитател, да умееш да общуваш с учениците и да ги предразполагаш да споделят и радостите, и проблемите си. Да умееш не просто да даваш от себе си, а да се раздаваш. Всички работим за заплата, но най-вече се трудим за удовлетвореността от това, че днес си научил децата на нещо хубаво и полезно. Затова винаги казвам, че или си роден за професията си, или трябва да продължиш да търсиш своето призвание. Аз го намерих.

За мезтите и големите хора

Паола Миткова, село Гложене

Преди четири години най-близката ми приятелка Ралица ме помоли да я придружа на конкурс за участие в проекта „Млади ромски педагози“ (бел. рег. – името на УМО до 2023 г.). По това време бях към края на отпуска си по майгинство с втория ми син и ми предстоеше да се върна на работа като хигиенист в една от фирмите на АЕЦ Козлодуй. Отидох за подкрепа. Помня, че времето беше слънчево и всъщност се служваше с лекота, но не подозирах, че това ще е денят, който ще насочи бъдещето към осъществяването на детската ми мечта да бъда учител.

Вероятно не очаквах последвалия развой на събитията, защото вече бях на 28 години и имах две деца. Омъжих се рано и родих големия си син на 17-годишна възраст. Ходех на училище бременна, но успях да завърша средното си образование. Семейството, в което се омъжих, са съвременни хора и нямаха проблем с това, че продължавам да уча. Помагаха ми и се гордееха с мен. Всички знаем как ромската общност може да бъде консервативна и да ограничава жените в професионалното им развитие. Радвам се, че в нашето домакинство не е така. Но детската ми мечта да следвам остана на заден план, защото трябваше да се грижа за сина си. Дватама израснахме заедно. Десет години по-късно се роди второто ми момче. Животът ми изглеждаше начертан около семейството и работата ми, но съдбата беше решила да ми поднесе шанс за пълноценна професионална реализация.

В деня на конкурса за „Млади ромски педагози“ срещнах един прекрасен за мен човек - Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“. Тя и Ралица ме убедиха да се включа и аз спонтанно реших да подам документи. Никога няма да забравя деня, в който Спаска ми съобщи, че съм избрана. Плаках от радост и бързах да позвъня на Ралица. Оказа се, че тя не е одобрена да участва в проекта. Натъжих се, но в разговора ни Ралица изрече думи, които винаги ще помня: „Не плачи Паола, нали ти си избрана! Щом си ти, все едно съм аз!“.

Трудно се намират такива големи хора и безкористни приятели в днешно време. Щастлива съм, че благородството ѝ беше възнаградено и сега тя също е студентка по инженерна специалност. Аз започвам четвърти курс по „Предучилищна педагогика с чужд език“ във филиала на Великотърновския университет във Враца и ще посветя дипломирането си на Ралица. Тя ми даде кураж и отвори пред мен врата, зад която ме чакаха хора с протегнати за помощ ръце. Скоро след това ми се обади директорката на ДГ „Радост“ в Гложене – Ивета Илиева и ми предложи работа като помощник на учителя. Приех с голямо удоволствие, а след година станах помощник – възпитател. На този пост съм и в момента.

Професията педагог е призвание и отговорност, за която е най-важно да обичаш децата и да си много търпелив. За мен е истинско щастие да съм сред малчуганите и да наблюдавам как растат и се развиват. Те са толкова неподправени и

ми дават вяра, че животът може да бъде много по-добър. Събитията около влизането ми в университета доказват, че когато човек желае да развива себе си в услуга на околните винаги ще се намерят добродетелни хора с големи сърца, които да му помогнат по пътя. Ралица откри посоката, Спаска Михайлова повярва в мен, а директорката Ивета Илиева ми гласува доверие и ми даде възможността да се докосна до средата в детската градина и да събера опит като помощник-възпитател. Колежките ми Миглена Дионисиева и Мая Василева са неотлъчно до мен и са моето вдъхновение и пример за добри педагози. Благодарение на тях, на подкрепата на прекрасното ми семейство и на Фондация „Тръст за социална алтернатива“, през идната година ще стана пълноправен учител.

Избрах сферата на образованието не само защото обичам децата, но и защото вярвам, че ще съм полезна за тяхното личностно израстване. Макар и семейна, и вече на 32 години, аз реших да продължа да се развивам и искам това да е моето послание към всички хора, най-вече от ромската общност – човек е толкова голям, колкото големи са мечтите му. Всички врати се отварят пред онези, които искат да могат повече. Моят успех е да бъде пример за това.

Никога не се отказвай от детката към успеха

Рая Симеонова, село Бутан

Намирах се в болница в Германия, когато получих обандане от Нина Маринова, директорка на детска градина „Първи юни“ в село Бутан недалеч от Враца, където работех като помощник-възпитател. Съдбата ми се усмихваше в тежък момент — от двегодишната си възраст синът ми Малин, сега на 14, се бори с онкологично заболяване. През 2017-а година лекарите му ни посъветваха да потърсим медицинска помощ в гунбина, тъй като в България не могат да направят нищо повеже за него. Заминахме веднага. В Германия бяхме от почти година, когато в телефонната слушалка гласът на Нина Маринова каза: „Рая, има проект от неправителствена организация, която подкрепя млади ромски педагози в професионалното им развитие. Искаш ли да следваш?“

Казвам се Рая Симеонова, на 37 години, отдадена майка на Малин и по-малкият му брат Виктор. Живея и работя в село Бутан. От есента на 2019-а година съм студентка по специалност „Предучилищна педагогика с чужд език“ във Врачанския филиал на Великотърновския университет „Св.Св. Кирил и Методий“. От ромски произход съм и се гордея със своя етнос. Животът ми е низ от изпитания, но аз винаги се боря и изправям на крака, защото вярвам в Бог и знам, че ми дава сили да превъзмогвам трудностите. Пътят на всеки един от нас е битка, изпълнена с падения и възходи. Оприличавам това съдбовно движение на кардиограма. Линията се движи нагоре и надолу, но това е знак, че човекът е жив. Такава е и моята история.

Израснах в бедно, но щастливо и сплотено семейство. Бях най-голямата от пет деца. Като малка мечтаех да стана моделиер - рисуването ми се отдава и обичам красивите и стилни дрехи. Често гледах ревюта на известни дизайнери и мечтаех някой ден да имам свое ателие. Реших да поема по този път и след завършване на основното си образование в родното ми село Василевци заминах във Враца да уча за дизайнер – моделиер в професионална гимназия. Работех с хъс да постигна отличен успех и това ми носеше истинска радост. След първата година обаче трябваше да напусна, защото издръжката ми беше непосилна за родителите ми. Преместих се да уча в Лом, близо до Василевци. Известно време се чувствах обезсърчена, защото специалността ми в новото училище не включваше дизайн, а само технология на облеклото. Но бях убедена, че трябва да продължа образованието си и да не се отказвам да се боря за мечтата си, независимо от семейния недостиг на средства. Реших след завършване на гимназията да следвам за висшист и да работя, за да се издържам. Винаги съм искала да бъда повод за гордост в семейството си и с личния си пример да разбия негативния стереотип за ромите, като недвусмислено покажа, че в етноса има достойни, образовани и смели в житейската си реализация хора.

Скоро след като завърших средното си образование срещнах любовта и се омъжих за моя прекрасен съпруг и опора в живота Виолин. След сватбата се отдадох на грижите за домакинството и семейния уют. Бях щастлива, но мисълта, че не се развивам професионално не

ми даваше мира. През 2004-а година започнах работа като помощник – възпитател в ДГ „Първи юни“ в Бутан, където семейството ми пуна корени. Още от първия ми ден там децата ме плениха с чистотата и искрената си любов. Тичаха да ме прегръщат с радост, когато влизах в групата, и тази специална връзка с малчуганите отвори очите ми за истинското ми призвание – да стана детски учител.

През 2005-а година забременях и родих големия си син Малин. Радостта ми от дългоочакваната рождба бе безгранична, но две години по-късно съдбата ни поднесе изпитание, с което започна най-голямата борба в живота ми. Синът ми беше повален от злокачествено заболяване. Болката от най-лошата диагноза, която може да чуе един родител, е неопишуема. Започна ходене по мъките, болничната стая се превърна във втори дом за нас. Вече 12 години се редувам в ремисии и разболяване, в агония и страх да не загубя най-скъпото ми. В този безкраен тъмен тунел ме намери лъчът светлина, който беше предложението на Нина Маринова да запиша „Предучилищна педагогика“. Никога няма да забравя разговора, който проведохме тогава – отговорих с „Да, искам да следвам!“ без да се замислям. Директорката на детската ни градина, Сдружение „Нов път“ и Тръста за социално алтернатива“ (ТСА) бяха протегнатата към мен ръка в тежък момент и моста към реализирането на призванието ми да бъда учител.

След завръщането си от болницата в Германия се срещнах със Спаска Михайлова от Сдружение „Нов път“, която ме запозна с проекта „Млади ромски педагози“ на ТСА и процедурата по кандидатстването. С голямо желание и нови сили се подготвих и взех успешно изпитите, и през есента на 2019-а година вече бях студентка във филиала на Великотърновския университет във Враца. Първата година от следването ми беше тежка. Работех на две места и посещавах лекции, грижех се за синовете си и домакинството, но това беше голямата ми мечта и нямаше да се предам. Същата година бях повишена в помощник-учител в „Първи юни“. Влюбих се още повече в децата, а с помощта на колежките с дългогодишен опит развивах важните за професионалното ми развитие умения.

80 на сто от възпитаниците ни в детска градина „Първи юни“ в Бутан са от ромски произход. В селото нивото на интеграция е високо. Много от ромите завършват висше образование и участват активно в обществения живот. Но съществува и

тази част от етноса, която все още не оценява нуждата от грамотност и децата им срещат затруднения в усвояването на българския език. Едно от преимуществата на ромските преподаватели като мен е, че сме двуезични и можем да помагаме на тези малки ученици. Радостта ми е безкрайна, когато те демонстрират желание да се образуват и да отворят бъдещи хоризонти пред себе си.

Покрай грижите за сина ми Малин разбрах, че всяко дете има своите страхове и се нуждае от любов и силна опора, за да ги преодолее. Затова давам всичко от себе си моите ученици да намират подкрепа в мен и да се чувстват обичани, насърчавани и уверени. Съветвам ги винаги да се борят и никога да не се отказват, както направих самата аз. Въпреки грижите и натоварения ми с работа и лекции график, полагам успешно всички изпити в университета и се гордея със себе си. Мечата ми вече се превръща в реалност. Сдружение "Нов път" и ТСА са неотлъчно до мен и ми помагат да успявам в мисията си. Подкрепят ме както финансово, така и морално и организират обучения в помощ на професионалното ми развитие.

Щастлива съм да служа за пример на синовете ми и децата в детската градина, както и на

техните родители. А моментите, в които някой от малките ми възпитаници тича към мен с думите: „Госпожо, много те обичам, ти си ми любимата госпожа!“ не бих заменила с нищо. Те, и подкрепата на семейството ми помагат да понасям житейските удари. Когато през 2020-а синът ми се разболя отново бях толкова сломена, че исках да захвърля всичко, да напусна работа и да прекъсна следването си. Но съпругът ми настоя да продължа неотклонно напред и пое грижите за сина ни. Битката за здравето на Малин продължава и днес, но аз вече знам, че това, което не ни убива, ни прави по-силни. Независимо от суровите изпитания, след две години ще бъда квалифициран детски учител с мечтаната диплома за висше образование в ръце. Няма да крия, че има дни, в които губя надежда. Тогава се взирам в очите на децата и виждам безкрайните простори, които ги чакат. Казвам си, че аз също съм важна част от тяхното израстване като хора и това ми дава сили да продължа да се боря. Знам, че заедно ще преодолеем всяко предизвикателство, ще постигнем мечтите си и детето ми ще оздравее. Тогава ще си кажа: „Спечелих войната, битка по битка!“

Видео истории

Чрез ковар кодовете на тази страница монете през мобилните си устройства да достъпите два видео материала, свързани с инициативата „Учител в моята общност“. Първият видео клип разказва за Рая, Тошка и Мариела от детска градина „Първи юни“ в село Бутан. Във втория видео клип ще разберете повече за Деси от детска градина „Слънце“ в град Луковит.

село Бутан

град Луковит

Поглед отвътре: Как директорите и менторите вингат промяната

Програмата „Учител в моята общност“ не променя само участниците в нея. Промяната се усеща и в атмосферата на детските градини и училищата, в мотивацията на колегите, в увереността на децата, и в доверието на родителите. Тези положителни процеси са особено видими за хората, които ръководят и наставяват – директорите и менторите.

Адриана Славчева, директор на ДГ „Слънчева дъга“ в с. Медковец, работи с деца от ромски произход вече повече от четири десетилетия. За нея програмата носи нов живот в екипа:

„Най-ценното е, че мога да обновявам екипа с млади и ентузиазирани хора, които искат да останат в родното село и да работят с децата.“

Тя вижда как присъствието на млади хора от общността не само улеснява адаптацията на децата, но и създава по-топла и естествена среда за учене.

„Участниците говорят на езика на децата – буквално и преносно“, споделя тя с усмивка.

„Приемат ги като част от своето семейство, и това прави престоя им в детската градина много по-лек и спокоен.“

Промяната не е само емоционална – тя се усеща и в методите на работа. В градината започват да се прилагат нови подходи, вдъхновени от обученията и енергията на младите учители. Славчева е убедена, че когато всички участници в образователния процес работят в екип, резултатите са не само по-добри, но и по-устойчиви.

„Промяната започва, когато осъзнаем нуждата от нея – заедно.“

Същото усеща и Биляна Бошнакова – дългогодишен педагог и ментор от гр. Оряхово. Тя вижда как младите учители буквално преобразяват училищната среда.

„Те идват с вдъхновение, енергия и желание за промяна, което веднага се усеща във въздуха“, казва тя.

За Бошнакова присъствието на млади хора от местната общност има дълбоко значение – не само за децата, но и за целия екип. Появява се диалог, споделяне на идеи, взаимна подкрепа. Най-силно я впечатлява един момент, в който тиха и срамежлива ученичка, обикновено встрани от вниманието, се включва в оживена дискусия с новите учители и после идва да благодари.

„Каза, че никога не се е чувствала толкова добре в час. Това е силата на програмата – да дава глас и на най-тихите деца.“

Бошнакова вярва, че тази програма променя не само нагласите, но и културата на ангажираност.

За нея **„да приемеш млад учител от програмата не е просто жест – това е инвестиция в бъдещето на цялата общност.“**

**ТРЪСТ
ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА**

Тръст за социална алтернатива (ТСА) е фондация, посветена на подобряване на достъпа до качествено образование, заетост и икономически възможности за уязвими общности в България. Организацията работи активно за намаляване на бедността и социалната изолация, като насърчава политики и инициативи, които водят до дългосрочна и устойчива промяна.

O: гр. София 1000, бул. „Патриарх Евтимий“ 64, ет.1 | **E:** info@tsa-bulgaria.org | **W:** www.socialachievement.org